Немања ДАНИЛОВИЋ[*]
АД Електропривреда Србије

УДК 341.655(497.1)
DOI: 10.5937/adpn2602137D
Оригинални научни рад

ЕКОНОМСКЕ САНКЦИЈЕ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРАВУ СА ОСВРТОМ НА ЊИХОВУ ПРИМЕНУ У СЛУЧАЈУ САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Сажетак

Санкције представљају један од најефикаснијих инструмената принуде без употребе оружане силе у међународном јавном праву. Рад се бави економским санкцијама са посебним освртом на њихову конкретну примену у случају Савезне Републике Југославије. Анализира се општи појам санкција у међународном праву, дефинисање економских санкција, њихове врсте као и ефекти по државу и становништво. Основни циљ рада јесте да предочи правну природу економских санкција, њихове последице и да анализира конкретну примену у пракси на примеру СР Југославије. Аутор акценат ставља на класификацију економских санкција и ефикасност разматрајући тако њихове директне и индиректне последице по државу и друштво у целини. У том смислу, аутор се бави анализом резолуција Савета безбедности УН којима су уведене санкције СР Југославији, као и њиховим конкретним ефектима. На крају, закључује се да су економске санкције важан механизам у савременим међународним односима за очување међународног мира и сигурности, али истовремено доводе до веома штетних последица по државу према којој су упућене и не само по државу већ и по њено становништво. Стога се стално намеће питање њихове оправданости и легитимитета у пракси.

Кључне речи: економске санкције, међународно право, економска блокада, СР Југославија, резолуције СБ УН.

---

[*] Аутор је студент докторских студија права и шеф Службе за административне послове и подршку пословању у АД ЕПС Огранак ТЕНТ. Електронска адреса аутора: nemanjad444@gmail.com. ORCID: 0000-0002-2845-9150.

1. УВОД

Основна сврха економских санкција јесте тежња међународне заједнице да се сачува мир и стабилност у свету, али и да се санкционишу државе које крше норме међународног јавног права. Стога су оне значајан инструмент принуде којим се тежи да се ненасилним путем утиче на понашање одређене државе или држава да то понашање промене. С обзиром да санкције представљају алтернативу оружаној сили у међународним односима њима се врши значајан политички притисак на државу да поштује норме међународног права. Економске санкције као средство притиска треба да произведу одређени ефекат са ограниченим последицама, мада у пракси то баш није увек тако. Типичан пример примене економских санкција са далекосежним последицама јесте на случају СР Југославије. Пакет економских мера према овој некадашњој држави представља један од најдраматичнијих случајева примене санкција у савременој историји. Резолуције УН којима су санкције уведене имале су у пракси не само политичке последице по СР Југославију већ су се оне осетиле у свим сегментима југословенске државе и друштва. Иако се њима имала намера да се изазову економске последице оне су загорчавале свакодневни живот обичног становништва. Стога је циљ овог рада да се на теоријски и практичан начин анализирају основне карактеристике економских санкција, њихов појам, врсте и ефекти са посебним освртом на њихову примену и последице које су имале по економију и привреду СР Југославије.

2. О САНКЦИЈАМА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРАВУ

У најранијим историјским периодима термин *sanction* у свакодневном говору имао је пре свега значење светости, посвећења и свечаног потврђивања одређеног чина или норме. Временом је овај израз преузет у правну терминологију, где је добио специфичније значење повезано са ауторитативном и обавезујућом заповешћу. У правном контексту санкција је означавала норму која истовремено налаже обавезно понашање и забрањује њено кршење. Таква заповест није имала само симболички или морални карактер, већ је била праћена озбиљним последицама за случај непоштовања. Начин на који ће се санкција разумети и примењивати у великој мери зависио је од схватања и вредносног система конкретне друштвене

заједнице, односно од тога да ли ће остати на нивоу обавезности и забране или ће укључити и јасно дефинисане последице противправног понашања (Милојевић 1997, 435) На основу тога, аутор истиче да историјски развој појма санкције јасно показује како се правни појмови развијају из религијских и друштвених представа о поретку и ауторитету. Првобитно значење које је наглашавало светост и посвећење указује на снажну повезаност права и религије у раним друштвима. Временом је овај појам добио строжи правни карактер, чиме је постао важан инструмент обезбеђивања поштовања правних правила. Санкција представља кључни елемент правне норме јер омогућава њену ефикасну примену у пракси. Истовремено, начин дефинисања и примене санкција увек одражава вредности и правну културу конкретног друштва.

Европске државе су, у настојању да сузбију различите облике насиља и обезбеде поштовање правних норми, уз санкције редовно предвиђале и конкретне последице за кршење прописа. Тиме је фокус санкције постепено премештен са саме забране на последице које наступају услед њеног кршења, односно на казну у најширем смислу те речи. Санкција је тако добила израженију функцију правног механизма за обезбеђивање ефикасности норми. Иако су постојале одређене разлике у приступима, повреда обавеза које су се сматрале свечано преузетим, често и пред Богом, доводила је до примене различитих правних мера. Међу таквим мерама налазиле су се непризнавање правних учинака противправних аката, одузимање противправно стечене користи, раскид уговора, накнада штете и друге сличне последице (Милојевић 1997, 436). Из овога видимо да европски правни систем постепено прелази из религијског на нормативни приступ одговорности. Увођење последице због кршења одређених норми уједно је довело до повећања правне сигурности и ефикасности правног система. Санкција свој пун смисао остварује тек када је одређена последица противправног понашања. Спектар набројаних мера има за циљ да успостави јасно равнотежу у тадашњем правном поретку.

Санкција као правни институт била је позната још у најранијем развоју међународног права. Најстарији међународни уговори, који су закључивани у цивилизацијама попут Египта, Атине и Рима, често су се завршавали озбиљним клетвама и претњама божанском казном за оне који би прекршили преузете обавезе. На тај начин је обезбеђивано поштовање споразума у условима када

није постојао развијен међународноправни систем принуде. У каснијим фазама развоја међународних односа, уместо религијских санкција почињу да се примењују конкретније мере. Међу њима су се налазили бојкот, блокада, репресалије, претња ратом и прекид дипломатских односа, које су све биле сматране санкцијама и имале су изражен казнени карактер (Милојевић 1997, 436). Аутор закључује да су санкције у најранијем међународном праву са религијског карактера постепено прерастале у конкретне политичке и економске последице. Страх од првобитне Божије казне због непоштовања међународних уговора развио се у јасну последицу применом одређених мера против оних који су кршили договорено или се противправно понашали. Санкције тако временом постају важан инструмент за очување међународноправног поретка и међусобног поверење између држава.

Санкције представљају чест инструмент савремених међународних односа. У данашњој пракси оне се најчешће уводе од стране међународних организација, пре свега Уједињене нације, али и од регионалних организација или појединачних држава. Овај концепт мера у међународним односима има специфична обележја и у одређеној мери се разликује од класичног правног схватања санкције. У теорији међународног права не постоји јединствено и општеприхваћено одређење појма санкција, због чега се развило више приступа њиховом дефинисању. Према једном приступу, санкције се посматрају као реакција на кршење одређене правне норме, док други приступ нагласак ставља на субјект који их уводи и ограничава их на мере које доносе међународне организације. Трећи приступ појму санкција одређује се према врсти предузетих мера, при чему се оне најчешће тумаче као економске санкције (Ruys 2016, 1) На основу цитираног, видимо да санкције данас имају правну и политичку димензију па је стога тешко доћи до њихове универзалне дефиниције, самим тим, њихово дефинисање представља једно од комплексних питања модерног међународног права. Битно је нагласити да санкције у међународним односима нису само казнене мере већ вид политичког притиска на одређеног субјекта међународног права који крши његове норме.

Кривокапић (2014, 53) сматра да се санкција у праву најчешће дефинише на два основна начина: „1) као део правне норме који јој даје специфично правни карактер зато што садржи правило о примени према прекршиоцу правне норме прописане принудне

мере или 2) као сама принудна мера коју према прекршиоцу норме предузима надлежни орган". Посматрано из другачије перспективе, санкција се може схватити као правни инструмент чија је основна сврха обезбеђивање стабилности и делотворности правног поретка. Њена функција огледа се у заштити правних норми и обезбеђивању њиховог поштовања. У контексту међународног права, санкција се може одредити као посебна врста принудне мере. Таква мера се примењује према субјекту који је прекршио одређена правила међународног права. На тај начин санкција представља средство реаговања међународне заједнице на повреду међународноправних обавеза (Krivokapić 2014, 53). Закључујемо да санкције не представљају само казну за повреду неког правила већ оне представљају механизам за очување ауторитета правних норми међународног права. Такође, санкције имају и превентивну улогу јер утичу на понашање других субјеката међународних односа.

У међународном праву санкције се могу разумети као мере које једна држава или група држава предузима против друге државе услед политичких разлога или због повреде међународноправних обавеза. Ове мере најчешће имају ненасилан карактер и представљају облик притиска у међународним односима. Њихова сврха је да утичу на понашање државе према којој су усмерене. Конкретно, циљ санкција је да подстакну промену одређених аспеката спољне или унутрашње политике који се оцењују као неприхватљиви. На тај начин санкције постају инструмент реаговања на поступке који се сматрају супротним међународном праву (Lapaš 2016, 659–660). Сходно наведеном, видимо да су санкције у савременом међународном праву инструмент ненасилног решавања спорова и реаговање на повреду неке међународне норме. Њихова предност је у томе што омогућавају вршење притиска без употребе оружане силе. Ипак, треба навести да ефикасност санкција зависи од политичке воље држава и степена њихове подршке на међународном нивоу.

У теорији међународног права и међународних односа постоји више врста санкција. Кривокапић (2013, 127–130) их је поделио према неколико критеријума: с обзиром на извор међународног права у коме имају основ; с обзиром на број страна од којих долазе; с обзиром на то против кога су уперене; с обзиром на природу мера – правно-политичке, дипломатске, економске, војне, кривичноправне и с обзиром на то од кога долазе - санкције које примењују државе,

санкције које примењују међународне организације, санкције међународних судова, санкције осталих субјеката међународног права.

Са друге стране, неки аутори посматрају санкције првенствено кроз природу мера које се предузимају. У том смислу, културне и спортске санкције имају пре свега симболички карактер, али представљају важан начин на који међународна заједница изражава неслагање са одређеним политичким циљевима неке државе. Ове мере имају функцију јавног политичког сигнала и указивања на неприхватљивост одређеног понашања. Насупрот томе, дипломатске санкције усмерене су директно на представнике државе и истакнуте појединце који учествују у њеном политичком животу. У оквиру таквих мера могуће је, на пример, одбијање издавања виза дипломатама и политичарима или њихово искључивање из рада међународних организација (Schmitt 2016, 360). Ова подела према Шмиту указује нам на разноврсност санкција у савременим међународним односима. Културне и спортске санкције јесу симболичне али имају своју тежину јер утичу на међународни углед државе. Дипломатске санкције усмерене су на конкретне носиоце политичке власти с циљем вршења притиска да одређену државу у погледу доношења одлука с тим да овакве санкције не погађају популацију у држави.

Када је реч о економским санкцијама, разликују се две основне категорије: трговинске и финансијске санкције. Трговинске санкције су најчешће свеобухватне и подразумевају ограничавање или потпуну забрану трговинске размене са одређеном државом. Као пример таквих мера често се наводи ембарго који су САД током више деценија примењивале према Куби. Насупрот томе, финансијске санкције имају циљанији карактер. Оне се углавном састоје од мера попут замрзавања имовине или финансијских средстава одређених појединаца или правних субјеката у иностранству (Schmitt 2016, 361) У односу на све друге санкције које смо до сада анализирали у раду, економске санкције имају много шири домет и могу значајно утицати на целокупну економију државе према којој су усмерене. Такве санкције поред тога што погађају државу оне утичу и на цивилно становништво.[1] Стога оне као такве данас по-

[1] Аутор напомиње да економске санкције нису једина врста санкција чији негативни ефекти утичу на становништву. Ту свакако спадају и дипломатске санкције (ускраћивање одређених права у иностранству), саобраћајне

стају моћно оружје у међународним односима да се нека држава примора да промени неку своју одлуку или да се привремено казни због кршења одређених међународноправних норми. Досадашња пракса је показала да су економске санкције најефикасније у међународној заједници.

Европска унија (ЕУ) као регионална међународна организација у својој међународној пракси доноси следеће врсте санкција, а то су:

„а) дипломатске санкције – протеривање дипломата, прекид дипломатских односа, прекид званичних посета;

б) трговинске санкције – опште санкције везане за пословне активности;

в) финансијске санкције – замрзавање имовине, забрана финансијских трансакција, ограничење извозних кредита;

г) војне санкције – ембарго на оружје;

д) ограничење транспорта – ограничење копнене, ваздушне и поморске комуникације;

ђ) комуникационе санкције – ограничење приступа пошти, радију и телевизији;

е) спортске и културне санкције;

ж) ограничавање уласка на територију земље и суспензија сарадње са трећом земљом“ (Yankiv & Flissak 2025, 10).

3. МЕЂУНАРОДНЕ ЕКОНОМСКЕ САНКЦИЈЕ

3.1. Општи појам

Економске санкције су важан инструмент у савременим међународним односима. Данас оне постају све распрострањеније у циљу дисциплиновања неприхватљивог понашања држава углавном забраном трговине и нарушавањем политичких односа у политичке сврхе. Економске санкције могу увести међународне организације оне универзалне (нпр. УН) и регионалне (нпр. ЕУ), а такође могу бити и једнострани акти држава у међународним односима. Једностране економске санкције су доста критиковане у међународном праву и углавном немају подршку међународне заједнице

(ограничавање слободе кретања), финансијске (онемогућавање међународног платног промета, блокада прилива новца из иностранства) итд.

(Ilieva, Dashtevski & Kokotovic 2018, 201). Економске санкције, баш као и санкције уопште, представљају вид ненасилног притиска у међународним односима. Њихова примена омогућава реаговање на повреде међународног права без употребе оружане силе. Оно што је истакнуто у горе наведеном јесте то да у међународном праву, а и пракси, постоје спорења око једностраних економских санкција које једна или више држава изричу одређеној другој држави. Разлог томе јесте то да једностране економске санкције практично имају за циљ постизање одређених политичких интереса а не спречавање кршења међународноправних норми. Стога, економске санкције свој пун легитимитет остварују уколико су изречене од стране међународних организација. Аутор сматра да се тај легитимитет добија као резултат заједничке изражене воље држава чланица неке организације а не као једнострани интерес појединих држава.

Треба истаћи да у међународној пракси не постоји универзални механизам за утврђивање да ли је нека економска санкција законита или не, па из тог разлога ово питање спада у ред најконтроверзнијих недоумица међународног права. Такво једно питање тиче се и ефикасности економских санкција која често ствара различите приступе и тензије на међународној сцени (Ilieva, Dashtevski & Kokotovic 2018, 201).

Економске санкције могу се нашироко дефинисати тако да укључују мере економског, за разлику од дипломатског или војног, карактера предузете како би се изразило неодобравање због предузетих мера неке државе или како би тиме приморале ту државу да промени своју политику или неку одлуку. Алтернативна дефиниција економских санкција која је у складу са Ловенфелдовом (*Lowenfeld*) дефицијом[2] гласи: „намерно повлачење или претња повлачењем уобичајених трговинских и финансијских односа“. Поменута дефиниција појављује се у исцрпној анализи економских санкција са фокусом на период после Првог светског рата (Carter 2015, 2). Аутор истиче да је дефинисање економских санкција нужно како би се боље разумели савремени међународни односи и њихово функционисање. Оне се углавном користе када дипломатска средства нису довољна а употреба оружане силе непожељна. Такав вид санкција може утицати на понашање одређене државе без директног војног уплитања. Ипак, треба нагласити да ефикасност економских

[2] За више о томе вид. Lowenfeld 2002.

санкција у великој мери зависи од степена међународне подршке и економске међузависности држава. Због тога економске санкције имају и правну и политичку димензију у међународном праву.

3.2. Историјски осврт

Економске санкције у сврху спољне политике имају дугу и контроверзну историју. Примењиване су још у античкој Грчкој. Економске санкције се примењују као замена за силу и као њен додатак. Од краја Другог светског рата оне су коришћене често и у разне сврхе. У свеобухватној студији Хуфбауера (*Hufbauer*) и Шота (*Schott*) економске санкције као инструмент спољне политике коришћене су у чак више од 90 случајева у периоду од 1945. до 1984. године. САД предњаче у свету по примени економских санкција. Следе је затим Велика Британија, Русија, Уједињене нације, државе Арапске лиге итд. (Carter 1987, 1168–1170). Историјат примене економских санкција говори нам о томе да су оне средство спољне политике многих држава и међународних организација. Њихова употреба као алтернатива оружаној сили указује уједно на тежњу међународне заједнице да спорове решава мирним путем. Ипак, треба истаћи да велике силе често користе ову врсту санкција како би постигле своје интересе у неким државама што уједно доводи до њихове селективности и злоупотребе у међународним односима.

Према Картеру (1987, 1170), постоје три општа разлога за примену економских санкција:

„а) покушај утицаја на одређену државу да промени своју политику или чак своју владу;

б) кажњавање државе због њене политике;

в) симболично демонстрирање противљења политици државе против које су усмерене санкције“.

Механизам економских санкција формиран је у оквиру инструменталне парадигме јер подразумева употребу различитих инструмената на циљану земљу како би јој се нанели економски губици. Тај механизам има тростепену, хијерархијску природу: глобалну, регионалну и националну (Filipenko, Bazhenova & Stakanov 2020, 74). Посматрање економских санкција кроз инструменталну парадигму омогућава боље разумевање њихове функције у међународним односима. Таква врста санкција се не појављује као изоловане мере већ као део ширег механизма политичког и економ-

ског притиска. Аутор сматра да повезивање глобалних, регионалних и националних механизама повећава ефикасност економских санкција.

На нивоу Уједињених нација још увек није установљен јединствен документ о механизму економских санкција. Експерти за међународно право наводе пример колективних санкција некадашњег Друштва народа у вези са могућношћу непријатељстава од стране појединих држава. Конкретно, трговинске, економске и друге санкције прецизиране су члановима 12, 13 и 15 Пакта[3] Друштва народа (Filipenko, Bazhenova & Stakanov 2020, 74). Чињеница да на нивоу УН не постоји акт који уређује механизам економских санкција указује нам на сложеност међународних односа и различите интересе држава, поготово великих сила. Питање правног уређења санкција данас је важна тема унутар међународног права, али истовремено и контроверзна с обзиром на чињеницу да од Друштва народа практично није било покушаја институционализације колективних санкција у оквирима међународних организација.

Економске санкције представљају један од најстаријих инструмената дипломатског деловања и принуде у међународним односима, чија је основна сврха утицај на понашање државе без прибегавања оружаној сили. Њихова примена може се пратити још од античког периода, када су економска ограничења коришћена као средство политичког притиска. Као историјски пример често се наводи Мегарски декрет (*Megarian Decree*[4]) из периода Старе Грчке, који је представљао облик економске блокаде. Сличну логику економске изолације имао је и Континентални систем (*Continental System*[5]) који је увео Наполеон Бонапарта са циљем слабљења економске моћи противника (Batool, Abbasi & Altaf 2024, 2). Можемо закључити да су економске санкције биле средство дипломатског општења још у најранијем периоду историје дипломатије. Сама чињеница да су се примењивале још у античко доба указује на њихову трајну политичку и дипломатску вредност. Основна суштина економских санкција јесте вршења притиска на одређену државу

[3] Више о томе: Пакт Лиге народа и његове измене и допуне, Информативно Одељење Главног секретаријата Лиге народа, Женева, 1925.

[4] Више о томе: Bonner 1921.

[5] За више о томе вид. Heckscher 1922.

или више држава без употребе оружане силе како би се постигли одређени циљеви оних који су те санкције произвели.

3.3. Ефекти санкција

Од краја Другог светског рата па до 2020. године у више од 1400 случајева државе су биле под претњом или су биле мета санкција. Санкције превасходно наносе економску штету држави. Детаљно познавање економских ефеката санкција неопходно је за разумевање да ли и како санкције могу да постигну своје циљеве. Истраживања показују да санкције покрећу финансијске кризе и смањују приход по глави становника. Смањење трговине и страних директних инвестиција основ су ефеката економских санкција (Gutmann, Neuekirch & Neumeier 2021, 2). Сходно наведеном, видимо да је примарни ефекат економских санкција наношење економске штете држави која је предмет санкција, што се најчешће испољава кроз пад трговине и блокаду страних инвестиција. Економске санкције могу имати значајне и дугорочне последице које се испољавају кроз ефекат разних финансијских криза и падом дохотка по глави становника. Иако су санкције нека врста политичког притиска, оне могу нанети велику економску штету што уједно утиче и на стабилност целокупне државе која је предмет санкција.

Глобална база података о санкцијама (*Global Sanctions Data Base – GSDB*)[6] дефинисала је следеће политичке циљеве који се желе остварити применом економских санкција, а то су: промена политике државе, дестабилизација државног режима, окончање територијалних сукоба, превенција рата, окончање рата, превенција и окончање тероризма, спречавање кршења људских права, обнова демократије. Дакле, економске санкције се користе у контексту међудржавних односа, нпр. превенција и окончање рата, решавање територијалних сукоба, или на унутрашњем плану, нпр. дестабилизација режима и обнова демократије (Bilandžić, Milišić і Štimac 2025, 64). Овде закључујемо да економске санкције имају снажну политичку димензију што значи да се не примењују искључиво ради реаговања на неке међудржавне сукобе већ могу служити истовремено као средство утицаја на унутрашње политичке прилике

[6] За више о томе вид. https://www.globalsanctionsdatabase.com/ (13. 8. 2026. године).

у појединим државама. Сумирајући до сада изнето у раду аутор доноси закључак да се ефекти економских санкција могу поделити у три основне групе: економски (смањење трговине и страних инвестиција, смањење БДП-а, инфлација, девалвација валуте); политички (притисак на режим у држави, спречавање даљег кршења међународног права, одвраћање од постојеће политике, присиљавање на преговоре); хуманитарни (уништавање животног стандарда становништва, незапосленост, недостатак основних животних намирница, лекова, сиромаштво).

3.4. Врсте

Основни циљ економских санкција није се временом мењао. Њима се покушава ускратити приступ тржиштима, трговини и финансирању санкционисаној земљи како би то проузроковало довољне економске губитке који би је приморали на промену политике. На пример, америчке колоније су усвојиле санкције на забрану увоза и извоза као одговор Енглезима на Закон о маркицама (*Stamp Act*)[7] из 1765. године које су створиле довољну патњу због изгубљене трговине да су енглески трговци вршили притисак на британски парламент да укине поменути закон (Forrer 2017, 6). Како се смисао и основни циљ економских санкција није мењао кроз историју тако се нису мењале ни њихове врсте. Оне су се у пракси јављале у разним облицима али им је сврха увек била иста - вршење притиска на државу без употребе оружане силе са циљем промене политике или одустајања од кршења норми међународног права. Данас углавном разликујемо следеће врсте економских санкција: економска блокада, ембарго, бојкот, замрзавање државне имовине у иностранству, забрана давања кредита, забрана увоза енергената, забрана страних директних инвестиција, санкције према политичким лидерима, компанијама институцијама и слично (Krivokapić 2014, 58–59).

У међународним односима економске санкције најчешће се испољавају у виду ембарга. Овај појам је и у теорији и у пракси доста дискутабилан па стога постоји доста разних дефиниција о њему. Кривокапић (2010, 242) даје три виђења појма ембарга:

[7] Доступно на: https://npshistory.com/publications/feha/stamp-act-congress.pdf (13. 8. 2026).

„а) у ужем смислу, представља насилно задржавање страних бродова у луци територијалне државе, односно забрану да се одређена роба извезе из луке;

б) забрана извоза одређене робе (нарочито оружја, технике и горива) у неко подручје, односно забрана увоза и транзита односне робе са (преко) те територије;

в) општа забрана трговине са одређеном земљом или земљама“.

Аутор закључује да овако различито тумачење ембарга представља његову прилагодљивост одређеним политичким приликама и правним околностима. Самим тим, ембарго није само економска принудна мера већ и средство политичког притиска које може имати различите облике и интензитете. Да би ембарго био ефикасан као економска санкција потребно је разумети све политичке и економске околности у којима се он уводи према одређеној држави (државама) у циљу постизања одређеног задатог циља.

Ембарго може бити цивилни и агресивни. Цивилни ембарго подразумева меру коју доноси држава, а којом се бродовима под њеном заставом забрањује упловљавање у одређене стране луке, као и остваривање трговинских односа са конкретном државом.

Агресивни ембарго се дефинише као мера која подразумева фактичко спровођење економске блокаде одређене државе, при чему се ограничења приступа страним лукама не заснивају искључиво на поштовању прописа од стране сопствених држављана, већ се активно онемогућава приступ и пловилима која плове под другим заставама (Mijalković i Milošević 2011, 486). Ако размотримо ову поделу можемо закључити да цивилни ембарго ствара економске и политичке последице којима се регулише пуко понашање држављана. Са друге стране, агресивни ембарго се по својој природи приближава мерама економске принуде или чак индиректне употребе силе, па се отвара питање његове усклађености са нормама међународног права.

4. ЕКОНОМСКЕ САНКЦИЈЕ ПРЕМА СР ЈУГОСЛАВИЈИ

Године 1991. продужена економска стагнација и сталне етничке тензије довеле су до распада Савезне Федеративне Републике Југославије (СФРЈ) проглашењем независности четири републике:

Словеније, Хрватске, Босне и Херцеговине и Македоније. Преостале две републике (Србија и Црна Гора) формирале су 1992. године СР Југославију. Нова држава почела је да подржава Србе у четири нове републике. У јесен 1991. избија грађански рат у Хрватској у којој Југославија почиње да пружа војну и финансијску помоћ српском народу у Српској Крајини, а наредне године рат који је избио у БиХ доводи до настанка Републике Српске од стране српског народа којима Југославија такође пружа сву могућу помоћ (Sitkevich 2022, 20). Аутор истиче да је српски народ који је живео на територији нових независних република Хрватске и БиХ започео је своју борбу за опстанак која је врло брзо резултирала формирањем Републике Српске Крајине у Хрватској и Републике Српске у БиХ. СР Југославија је Србима на овим просторима пружала сву могућу војну и финансијску помоћ која није наишла на одобравање међународне заједнице. Крвави грађански рат који је од 1991. до 1995. године беснео на простору Хрватске и БиХ однео је са собом неколико десетине хиљада жртава док је статус избеглица стекло преко два милиона људи. Због константне помоћи српском народу у Хрватској и БиХ СР Југославија је морала бити кажњена од стране западних држава. Најефикасније средство за то биле су економске санкције које су се пре тога одлично показале у случају Кубе, Ирака, Ирана, Сирије и слично. Вођене својим империјалистичким интересима западне државе на челу са САД по сваку цену су желеле да економски сломе СР Југославију и да је принуде да престане са пружањем помоћи српском народу у Хрватској и БиХ.

Прве економске санкције СР Југославији увела је Европска заједница, у јесен 1991. године на почетку рата у Хрватској, укључујући забрану извоза текстила и смањење економске помоћи Београду. Због наводне хуманитарне катастрофе у Сарајеву изазване опсадом босанске престонице од стране српске војске, Савет безбедности УН, у мају 1992. године, увео је СР Југославији сет оштрих санкција којима практично започиње програм економске принуде и економског уништавања државе (Sitkevich 2022, 20). У наставку рада следи преглед целокупних санкција које је Савет безбедности УН својим резолуцијама увео СР Југославији[8].

[8] Поред економских санкција треба споменути и Резолуцију Савета безбедности УН број 713 из 1991. године којом је уведен ембарго на увоз оружја за све државе некадашње СФРЈ.

4.1. Резолуција 757 из 1992. године

Дана 30. маја 1992. године Савет безбедности УН донео је резолуцију број 757 којом се СР Југославији уводе економске санкције. Санкције су се састојале из следећег:

„а) свим државама забрањује се увоз на својим територијама роба и производа пореклом из СР Југославије који су извезени из ње након ове Резолуције;

б) државе спречавају све активности својих држављана или на својим територијама које би подстицале или су усмерене на подстицање извоза или транзита било којих роба или производа пореклом из СР Југославије;

в) спречавање продаје или испоруке од стране држављана СР Југославије или са њене територије, коришћењем бродова под њиховом заставом или ваздухоплова, било којих роба или производа, осим испорука производа у медицинске сврхе;

г) ниједна држава не сме стављати на располагање властима у СР Југославији или неком привредном друштву из СР Југославије своја новчана средства или економске ресурсе и обавезује се да спречити своје држављане и сва друга лица да то исто учине;

д) државе забрањују било ком ваздухоплову да полети, слети или прелети њихову територију уколико је намењен за слетање у СР Југославију;

ђ) државе забрањују својим држављанима пружање инжењерских услуга или услуга одржавања ваздухоплова регистрованих у СР Југославији;

е) све државе треба да смање број дипломатских особља у дипломатским мисијама и конзуларним представништвима у СР Југославији;

ж) државе забрањују учешће у спортским догађајима лица или група које представљају СР Југославију;

з) обуставља се научна и техничка сарадња као и културне размене у којима учествују лица или групе које представљају СРЈ“ (Resolution 757/1992, чл. 4–8).

Сходно наведеном може се закључити да Резолуција 757 Савета безбедности УН представља широк спектар рестриктивних мера које у великој размери прелазе економске санкције и односе се на саобраћајне, спортске и културне аспекте међународних односа. Поред тога што је очигледан циљ ових санкција био да се тадашњој

држави нанесе велика економска штета, ове ригорозне мере погодиле су цивилно становништво о чему сведоче санкције по културу, науку, спорт. Самим тим, санкције се нису односиле само на економску пропаст СР Југославије, већ су тежиле изолацији друштва у целини. То нам говори да санкције из Резолуције 757 нису имале само економску позадину. Иза њих се крила политичка и друштвена намера појединих држава да СР Југославију униште у свим аспектима због њене помоћи српском народу у Хрватској и БиХ.

4.2. Резолуција 787 из 1992. године

Дана 16. новембра 1992. године Савет безбедности УН донео је резолуцију број 787 којом се СР Југославији уводе нове економске санкције. Санкције су се састојале из следећег:

„а) државе се обавезују да спрече транзит стратешких добара преко територије СР Југославије и то: сирове нафте и нафтних деривата, угља, гвожђа, челика, енергетске опреме, хемикалија, гума и пнеуматика, возила, авиона и мотора свих врста;

б) забрањује се претовар, складиштење, реекспорт робе ако постоји сумња да је намењена кршењу санкција;

в) уводи се појачан надзор на међународним рекама у СР Југославији, нарочито на Дунаву уз могућност задржавања и контроле бродова;

г) државе добијају овлашћење да заустављају бродове, врше претрес и проверавају терет у циљу спречавања кршења санкција“ (Resolution 787/1992, чл. 9–12).

Нови пакет санкција који је уведен поменутом резолуцијом представља један од најтежих облика економских мера јер су њима комбиноване трговинске забране са инструментима контроле и принуде. Самим тим, нове санкције су изазвале далекосежне последице по државу јер превазилазе класичне трговинске баријере и уједно укључују физичку контролу саобраћаја. Као што је већ наведено, државама је дато право да врше претрес и контролу бродова на међународним рекама што је свакако био безбедносни изазов по тадашњу СР Југославију. Уједно, аутор закључује да су ове нове санкције биле погодне не само за вршење новог економског притиска на државу већ су истовремено значиле и потпуну изолацију СР Југославије у међународним односима. Потпуна блокада економских и саобраћајних токова овим мерама попримила је немерљиве обиме

који ће се највише одразити на југословенску економију, привреду, енергетику и целокупну индустрију.

4.3. Резолуција 820 из 1993. године

Дана 17. априла 1993. године Савет безбедности УН донео је резолуцију број 820 којом се СР Југославији уводе нове економске санкције. Санкције су се састојале из следећег:

„а) свим пловилима регистрованим у СРЈ или која припадају лицима и предузећима регистрованим у СР Југославији забрањује се пролаз кроз објекте, речне преводнице и канале на територији држава чланица УН;

б) државе у којима постоје средства, укључујући сва средства која потиче из имовине власти у СР Југославији, или комерцијалних, индустријских и јавних предузећа, или која су под директном или индиректном контролом власти, предузећа и субјеката, морају наложити свим лицима и субјектима на својој територији да таква средства замрзну;

в) забрањује се транспорт свих роба и производа преко копнених граница, ка лукама или из лука СР Југославије, осим за увоз медицинских средстава и прехрамбених производа у СР Југославији, увоз других основних хуманитарних испорука у СР Југославију по принципу „без приговора“ од стране Комитета за спровођење санкција;

г) обавезује се свака држава која се граничи са СР Југославијом да спречи пролаз свих теретних возила и железничких композиција у или из СР Југославије;

д) обавезују се државе да заплене сва пловила, теретна возила, железничке композиције и ваздухоплове на својом територији у већинском власништву лица или предузећа из СРЈ;

ђ) забрањује се пружање финансијских и нефинансијских услуга било ком лицу или субјекту које обавља пословне делатности у СР Југославији осим за телекомуникационе услуге, поштанске услуге и правне услуге;

е) забрањује је сав комерцијални поморски саобраћај уласком у територијално море, осим када је одобрен од стране Комитета за спровођење санкција или у случају више силе“ (Resolution 820/1993, чл. 16, 21, 22, 23, 24, 27, 28).

Санкције које су СР Југославији уведене овом резолуцијом представљају најстроже мере јер су истовремено имале за циљ потпуну економску изолацију државе која није само погађала државу већ и целокупно њено становништво. Аутор закључује да је новим санкцијама извршен снажан притисак на земљу с обзиром да су санкције блокирале све привредне, трговинске и финансијске токове. Поред тога што су се санкције одразиле на функционисање државе оне су загорчавале свакодневни живот грађана па стога можемо рећи да су представљале хуманитарни злочин према становништву. Поред тога што се на овакав начин вршио политички притисак на државу санкције су практично произвеле унутрашњи притисак на државне органе путем потпуног погоршања животног стандарда грађана. Резултат ових санкција брзо је постигнут пошто је југословенска економија доживела тотални колапс праћен хиперинфлацијом и сломом индустрије.

4.4. Резолуција 942 из 1994. године

Дана 23. септембра 1994. године Савет безбедности УН донео је резолуцију број 820 којом се СР Југославији уводе нове економске санкције. Санкције су се састојале из следећег:

„а) државе се обавезују да прекину све политичке активности са руководством босанских Срба;

б) државе морају обуставити све економске активности[9] на својој територији предузећа и лица из подручја под контролом босанских Срба или су под њиховом директном/индиректном контролом. Такође, обустављају се активности лица и предузећа који делују у име и за рачун тих субјеката, изузев хуманитарне помоћи;

в) сходно претходном члану, државе морају укинути сва постојећа одобрења и не смеју издавати нова уколико субјекти крше санкције;

г) државе морају замрзнути имовину[10] и средства предузећа и институција из подручја под контролом босанских Срба као и лица,

[9] Економским активностима, сходно чл. 9. Резолуције, подразумевају се: све комерцијалне, финансијске и индустријске активности, трансакције са имовином, оснивање нових фирми или промене у управљању истих.

[10] Имовином, сходно члану 10. Резолуције, подразумевају се: новац и финансијска средства, материјална и нематеријална имовина, хартије од вредности и дугови, сви економски ресурси.

то јест, других субјеката повезаних с њима. Такође, уводи се забрана да се та средства ставе на располагање;

д) све камате, приходи од имовине и дивиденде морају се уплаћивати само на замрзнуте рачуне“ (Resolution 942/1994, чл. 6, 7 , 8, 11, 12).

Ова резолуција директно је била усмерена на босанске Србе са простора БиХ али се индиректно односила и на СР Југославију. Санкције су индиректно погађале југословенску државу због постојања снажних економских, финансијских и политичких повезаности са босанским Србима. Прекидом наведених економских активности предузећа из СР Југославије директно су губила тржишта и изворе прихода. Економске санкције уведене овом резолуцијом представљале су рестриктиван пакет мера усмерен не само на државу већ и на сва лица (правна/физичка) под контролом босанских Срба. Поред тога што су биле превасходно усмерене на економске активности оне су директно погађале и цивилно становништво кроз економску, финансијску и политичку блокаду. Санкције СР Југославији делимично су ублажене и суспендоване Резолуцијом 1022 од 22. новембра 1995[11]. док су званично укинуте Резолуцијом 1074 од 1. октобра 1996. године[12].

5. ЕКОНОМСКЕ ПОСЛЕДИЦЕ САНКЦИЈА СР ЈУГОСЛАВИЈИ

Економски ефекти санкција које су Уједињене нације увеле против СР Југославије представљају један од најгорих примера економске дестабилизације у савременој историји. Током периода најинтензивније примене санкција (1991–1993), укупна вредност економије СР Југославије смањена је за више од 60%. Истовремено, индустријска производња забележила је пад већи од 70%, док је пољопривредни сектор претрпео смањење производње од приближно 30% (Tutić i Derdemez 2025, 124). На снову тога закључујемо да је Југословенска држава претрпела нагли пад еконо-

[11] UN Security Council, *Security Council resolution 1022 (1995) [On suspension of measures related to the situation in the former Yugoslavia]*, S/RES/1022 (1995), 22 November 1995.

[12] Resolution 1074 (1996) Adopted by the Security Council at its 3700th meeting, on 1 October 1996.

мије и привреде у периоду од 1991. до 1995. године. Иако су уведене санкције трајале четири године њихове драматичне последице осећале су се много дуже. Оне су оставиле дубок негативни утицај на целокупну економију и привреду што значи да последице није трпела само држава већ и целокупно становништво.

Најизразитији економски феномен у периоду санкција била је хиперинфлација, која је достигла екстремне и готово незамисливе размере. СР Југославија суочила се са једном од најтежих хиперинфлација забележених у историји. Месечне стопе инфлације бележиле су драстичан раст — од 100% у јануару 1993. године, преко 3130% у децембру исте године, до чак 313.000.000% у јануару 1994. године. У периоду врхунца кризе, цене су се удвостручавале у интервалима од свега 34 сата (Tutić i Derdemez 2025, 124). Појава хиперинфлације представљала је крајњу манифестацију економског слома државе. Новчани систем у потпуности је био обесмишљен што је довело до свакодневног загорчавања живота грађана. Екстремна хиперинфлација није била једина последица ригорозних економских санкција с обзиром да је читав привредни, економски и политички систем доживео колапс.

У фебруару 1992. године месечна стопа инфлације у СР Југославији достигла је праг од 50%, што се у економској теорији сматра почетком хиперинфлације. Најекстремнија фаза овог процеса забележена је у јануару 1994. године, непосредно пре увођења мера стабилизације, када је месечна инфлација достигла чак 313 милиона процената. У компаративној историјској перспективи, југословенска хиперинфлација сврстава се међу најтеже, заузимајући треће место, одмах након хиперинфлација у Мађарској[13] и Зимбабвеу[14] (Драгутиновић, Богетић и Петровић 2021, 56). Сходно изнетим подацима, аутор доноси закључак да хиперинфлација у СР Југославији није била само монетарни већ и друштвени проблем. Астрономске вредности хиперинфлације у периоду од 1992. до 1994. године у потпуности су обесмислиле вредност тадашњег динара као националне валуте као и читав платни систем док су највеће последице осећали грађани. Потпуни пад животног стандарда становништва због уведених санкција био је праћен како економским тако и политичким притисцима на државу и државно руководство.

[13] Хиперинфлација трајала у периоду од августа 1945. до јула 1946. године.

[14] Хиперинфлација трајала у периоду од марта 2007. до новембра 2008. године.

Последице хиперинфлације биле су далекосежне и погађале су све слојеве друштва. Колапс економског система југословенске државе настао је као последица неконтролисаних монетарних процеса праћених спољним и политичким притисцима.

Дуготрајност економских санкција током 90-тих година 20. века представљала је кључни фактор девалвације капитала и смањења БДП-а. Недостатак значајнијих страних улагања и кредитних аранжмана, чак и након формалног укидања трговинских ограничења, у условима ниске домаће штедње, довео је до ниског нивоа инвестиција и даљег процеса обезвређивања капитала (Arsić 2016, 40). Аутор напомиње да се дуготрајне економске последице санкција нису огледале само у уништавању економских потенцијала државе већ и у слабљењу инвестиционог улагања у комплетну југословенску привреду. Економски развој био је успорен чак и након формалног укидања санкција што је последица ограниченог приступа финансијским токовима.

Имајући у виду да је укупна вредност капитала током 90-тих умањена за више од 40%, након укидања санкција није било могуће остварити нагли раст БДП-а. Брз опоравак привреде био би теоријски изводљив у случају краткотрајних санкција (на пример, у трајању од неколико месеци), будући да у том периоду не би дошло до значајнијег смањења потенцијалног БДП-а. Међутим, санкције су, у различитим облицима, трајале готово читаву деценију, што је представљало довољно дуг временски оквир да капитал изгуби више од 40% своје вредности и да се привреда постепено прилагоди сниженом нивоу БДП-а (Arsić 2016, 40).

Економске последице по СР Југославију биле су изузетно тешке и свеобухватне. Посебно је значајно да је створен широк простор за развој сиве економије, коју државни органи нису били у стању, али често ни вољни, да сузбију. У појединим случајевима држава је индиректно подржавала нелегалне токове трговине, нарочито у области увоза енергената, као што је нафта. Као последица тога, долази до слабљења државног ауторитета, док сива економија и криминал бележе континуирани раст. Процене указују да је у периоду санкција сива економија чинила око 40% у односу на формални сектор (Милошевић 2024, 108). Узимајући у обзир чињеницу да је држава, у одређеним случајевима, учествовала у нелегалним трговинским процесима аутор закључује да је у таквим условима дошло до озбиљног нарушавања правног система и институција

које не може бити оправдано чак ни бригом за становништво јер је то исто становништво, у таквим околностима, изгубило поверење и те институције. Сива економија и бујање криминала током периода економских санкција додатно су отежали каснији опоравак земље.

Економске последице санкција огледају се, пре свега, у значајном паду БДП-а и расту издатака за социјалне програме. Према доступним проценама, БДП је са приближно 25 милијарди америчких долара у 1990. години опао на мање од 9 милијарди у 1993. години. Истовремено, укупни економски губици који се приписују санкцијама у периоду од 1991. до 2011. године процењују се на 147,3 милијарде америчких долара (Милошевић 2024, 109). На самом крају, аутор препоручује за гледање југословенски филм редитеља Здравка Шотре „Дневник увреда 1993“, сниман 1994. године, који се бави свакодневним животом обичних грађана под тешким економским санкцијама и инфлацијом у СР Југославији.

6. ЗАКЉУЧАК

Економске санкције у међународном праву представљају један од најважнијих инструмената принуде и вршења притиска ненасилним путем који се у међународној пракси показао као најефикаснији механизам за остваривање различитих интереса и циљева одређених држава. Ова врста санкција превасходно има за циљ постизање одређених политичких интереса у држави према којој су санкције усмерене, а њихови ефекти се најинтензивније одржавају на економију и становништво. Као што је то био случај на примеру СР Југославије, економске санкције доводе до озбиљних економских, финансијских, привредних и друштвених поремећаја целокупне државе. У теоријском смислу речи, ове врсте економских мера могу бити корисне као средство политичког притиска којим се избегава примена оружане силе, али уједно могу произвести изражене и дуготрајне негативне последице по државу као што је то био случај код СР Југославије. Прибегавање примени економских санкција као алтернативи оружане силе не мора увек значити да ће се њима постићи очекивани резултати па се зато може закључити да је њихова употреба оправдана само у случајевима ако су се процениле све последице које могу проузроковати по државу а које подразумевају примену хуманитарних и економских принципа. Без

тих принципа озбиљно се доводи у питање њихов легитимитет и оправданост у пракси.

ЛИТЕРАТУРА

Драгутиновић, Диана, Жељко Богетић и Павле Петровић. 2021. „Анатомија хиперинфлације и покушај стабилизације у СР Југославији 1992–1994“. У Павле Петровић (ур.), Аврамовић: Хиперинфлација, стабилизација и реформе (стр. 53–99). Београд: Српска академија наука и уметности.

Милошевић, Данијел. 2024. Креирање економске политике Републике Србије у савременим условима (одбрањена докторска дисертација). Ниш: Универзитет у Нишу – Правни факултет.

Arsić, Milojko. 2016. „Dugoročne posledice ekonomskog sloma privrede Srbije 90-tih godina 20-tog veka“. *Ekonomske ideje i praksa*, (22), str. 23–41.

Batool, Memoona, Muhammad Mursleen Abbasi & Syed Shoaib Altaf. 2024. “The Legality of Unilateral Economic Sanctions in International Law: A Critical Analysis Beyond UN Security Council Authorization”. *Journal of International Law & Human Rights*, 3(1), pp. 1–20.

Bilandžić, Mirko, Svjetlana Milišić i Tihana Štimac. 2025. „Ekonomske sankcije i globalizacija međunarodne sigurnosti“. *Poslovna izvrsnost*, 19(2), str. 57–73.

Bonner, Robert J. 1921. “The Megarian Decrees”. *Classical Philology*, 16(3), pp 238–245.

Carter, Barry. 1987. “International Econimic Sanctions: Improving the Haphazard US Legal Regime”. *California Law Review*, 75(4), pp. 1159–1278.

Carter, Barry. 2011. *Economic Sanctions*. Max Planck Encyclopedia of International Law.

Filipenko, Anton, Olena Bazhenova & Roman Stakanov Roman. 2020. “Economic Sanctions: Theory, Policy, Mechanisms”. *Baltic Journal of Economic Studies*, 6(2), pp. 69–80.

Forrer, John. 2017. *Economic Sanctions: Sharpening a Vital Foreign Policy Tool*. Washington: Atlantic Council.

Gutmann, Jerg, Matthias Neuenkirch & Florian Neumeier. 2021. "The Economic Effects of International Sanctions: An Event Study". *Research Papers in Economics*, (3) pp. 1–27.

Heckscher, Eli F. 1922. *The Continental System: An Economic Interpretation*. Oxford: At the Clarendon Press.

Ilieva, Jana, Aleksandar Dashtevski i Filip Kokotović. 2018. "Economic Sanctions in International Law". *UTMS Journal of Economics*, 9(2), pp. 201–211.

Krivokapić, Boris. 2010. *Enciklopedijski rečnik međunarodnog prava i međunarodnih odnosa*. Beograd: Službeni glasnik.

Krivokapić, Boris. 2013. „Sankcije u međunarodnom pravu – pojam, uloga i vrste". *Pravni život*, LVII(12), str. 125–140.

Krivokapić, Boris. 2014. *Međunarodno javno pravo*. Beograd: Megatrend univerzitet i Institut za međunarodnu politiku i privredu.

Lapaš, Davorin. 2016. „Pravo na upotrebu sile u suvremenom međunarodnom pravu". *Filozofska istraživanja*, 36(4), str. 659–678.

Lowenfeld, Andreas F. 2002. *International Econimic Law.* Oxford: OUP Oxford/

Mijalović, Saša i Milošević, Goran. 2011. „Korelacija ekonomske, korporativne i nacionalne bezbednosti". *Megatrend revija*, 8(2), str. 479–496.

Milojević, Momir. 1997. „Sankcije u međunarodnom pravu". *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu*, 45 (4–6), str. 435–440.

Ruys, Tom. 2016. *Sanctions, Retorsions and Countermeasures: Concepts and International Legal Framework*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Schmitt, Oliver. 2016. "International Sanctions". In Myriam Cavelty Dunn & Thierry Balzacq (eds.), *Routledge Handbook of Security Studies* (pp. 360–370). London: Routledge Taylor & Francis Group.

Sitkevich, Daniil. 2022. "The Short- and Long-Term Effects of Economic Sanctions on Economic Dynamics: The Yugoslav Experience". *IEP*, (6), pp. 19–22.

Tutić, Adnan i Ismet Derdemez. 2025. „Pravni okvir ekonomskih sankcija UN protiv SFRJ (1991–1996): analiza dugoročnih posledica na privredni razvoj država naslednica". *Defendologija*, 56(29), str. 119–131.

Yankiv, Myron & Kostyantyn Flissak. 2020. "Economic Sanctions in Contemporary International Relations: New Forms of Implementation". *Kwartalnik nauk o przedsiebiorstwie*, (4), pp 5–14.

ДРУГИ ИЗВОРИ

Resolution 757 (1992) / adopted by the Security Council at its 3082nd meeting, on 30 May 1992.

Resolution 787 (1992) / adopted by the Security Council at its 3137th meeting, on 16 November 1992.

Resolution 820 (1993) / adopted by the Security Council at its 3200th meeting, on 17 April 1993.

UN Security Council, *Security Council resolution 942 (1994) [Bosnia and Herzegovina]*, S/RES/942 (1994), 23 September 1994.

Nemanja Danilović

ECONOMIC SANCTIONS IN INTERNATIONAL LAW WITH REFERENCE TO THE FEDERAL REPUBLIC OF YUGOSLAVIA

Resume

Sanctions represent one of the most effective instruments of coercion without the use of armed force in international public law. This paper examines economic sanctions, with particular emphasis on their practical application in the case of the Federal Republic of Yugoslavia. It analyzes the general concept of sanctions in international law, defines economic sanctions, and explores their types as well as their effects on the state and its population. The main objective of the paper is to present the legal nature of economic sanctions, their consequences, and to analyze their application in practice through the example of the Federal Republic of Yugoslavia. The author places particular emphasis on the classification and effectiveness of economic sanctions, considering both their direct and indirect impact on the state and society as a whole. In this regard, the author examines the resolutions of the United Nations Security Council under which sanctions were imposed on the Federal Republic of Yugoslavia, as well as their specific effects. In conclusion, the author concludes that economic sanctions are an important mechanism in contemporary international relations for maintaining international peace and security, but they also produce significant adverse consequences not only for the targeted state but also for its population. Therefore, the question of their justification and legitimacy in practice remains open.

Keywords: economic sanctions, international law, economic blockade, Federal Republic of Yugoslavia, UN Security Council resolutions.

Достављено: 4.4.2026. године
Прихваћено: 7.9.2026. године